

și pe descoperiri de tezaur de obiecte de podoabă de factură orășenească, a căror îngropare s-a produs în perioada invaziei tătarilor, par să documenteze existența așezării numită *Iaski torg* încă din prima jumătate a secolului al XIII-lea¹.

Forma *Iaski torg* o aflăm tradusă în cronică la Ulrich von Richental sub forma *Iasmarkt* sau *Iosmarkt*², ceea ce constituie o dovadă în plus că la începutul secolului al XV-lea târgul Iași era un centru urban bine cunoscut.

Menționarea târgului Iași pe râul Prut ni se pare perfect normală pentru alcătuirea itinerarilor la acea vreme, deoarece acest târg se află la 18 km vest de râul respectiv³.

Descoperirea pe teritoriul orașului Iași a unui foarte bogat material arheologic dovedind existența unei pături de meșteșugari, diferențiați pe specialități, a dus la precizarea teritorială a nucleului inițial al târgului feudal datînd din secolul al XIV-lea. Către mijlocul acestui secol, așezarea respectivă se dezvoltă, iar la începutul secolului al XV-lea se accelerează procesul de urbanizare. În acest fel, datele arheologice concordă cu informația istorică scrisă, dovedindu-se vechimea încă din secolul al XIV-lea a așezării feudale cu caracter urban numită *Iaski torg*, adică târgul Iași.

2. «Романовъ торгъ на Молдовѣ», adică *tîrgul Roman pe Moldova*. Este orașul Roman. În documentele moldovenești de la începutul secolului al XV-lea, orașul Roman este denumit *Romanov torg*. Astfel, într-un act din anul 1403, aflat în traducere polonă, se menționează pe lângă târgul Roman și un vornic al Romanului, Vlad Tuciaski («dwornica ot Romanova torha») ⁴. Într-un alt act, din 16 septembrie 1408, întîlnim târgul Roman menționat de două ori, și anume cînd se spune că o moară se află în târgul Roman („Що на Романовѣ торгѣ“) și cînd se arată că vadul de pe Moldova este mai jos de târgul Roman („што понеже Романова торгъ“)⁵.

De asemenea, în privilegiul comercial din 1408 întîlnim aceeași formă, cînd se arată că vama se va plăti în târgul Roman („ѣ Романовѣ торгъ“)⁶.

3. «Нѣмѣць», adică *Neamț*. Este Tîrgul-Neamț. În privilegiul comercial din 1408, acest târg este menționat în mod special, deoarece se arată că «cine are de cumpărat vite sau berbeci la Bacău sau în târgul Roman sau la Baia sau la Neamț sau în alte târguri ale noastre . . .» („ . . . либо на нѣмци, либо у иныхъ торгоухъ нашихъ“) ⁷ va plăti vama respectivă. Această știre documentară ne dovedește că la începutul secolului al XV-lea târgul Neamț cunoștea o activitate comercială proprie, fiind un târg frecventat nu numai de negustori locali, ci și de cei străini, specializați în negoțul cu vitele cornute mari și mici.

¹ Dan G. Teodor, *Tezaurul feudal timpuriu de obiecte de podoabă descoperit la Voinești-Iași*, în *Arheologia Moldovei*, vol. I, p. 261; idem, *Раннефеодальный клад украинский найденный в Войнеути (Ясы)* în «Dacia», N.S., V, 1961, p. 519-520.

² C. I. Karadja, *Delegații din țara noastră la Constanța (Baden) în anul 1415*, București, 1927, p. 12.

³ M. N. Tihomirov identifică și localizează corect pe *Iaski torg* din lista amintită. În schimb, A. N. Nasonov nu are certitudinea identificării și localizării, afirmînd că *Iaski torg* din listă trebuie să fi fost așezat «undeva pe apa Prutului, în apropierea actualului oraș Iași» (A. N. Nasonov, *op. cit.*, p. 142-143).

⁴ M. Costăchescu, *op. cit.*, vol. I, p. 47.

⁵ *Ibidem*, vol. I, p. 61.

⁶ *Ibidem*, vol. II, p. 632.

⁷ *Ibidem*, vol. II, p. 632-633.